

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**LEGVM PON||TIFICIARVM GRE-||gorij noni, seu
Decretalium pentateu-||chus**

Mesnart, Martin

Parisiis, 1555

i. De iudiciis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63486](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63486)

LIBER SECVNDVS,
DE IVDICIIS. TIT. I.

PRÆLATORVM ecclesiæ officia superiore libro tractata sunt. Nunc de iudiciis ipsorum disponitur.

Ecclesiastica negocia laici ne tractant. Episcopi, abbates, archiepiscopi, & alii ecclesiarum prælati maximè quæ spiritualia sunt laicorum iudicio ne disponunt. propter eorum prohibitionem iusticiam ecclesiasticam exercere ne dimittunt. *2. Decernimus.*

Superiorum hæc exempla sunt. Causa iuris patronatus spiritualibus causis coniuncta & connexa esto. ideo non nisi ecclesiastico iudicio diffinitur. *3. Quanto*

Item qui ab ecclesia possessiones clientelari iure siue in feudum tenent, in ipsius episcopi præsentia super his iusticiam exhibent. quando id facere parati erunt, occasione illarum in eos episcopus neque interdicti neque excommunicationis sententiam promulgato. *5. Caterū.*

Clericus insuper de omni crimine coram ecclesiastico iudice conuenitur. in hoc nulla consuetudine canonibus præiudicator. *8. Clerici.*

Itaque clerici quanquam coram seculari iudice conuicti, vel de crimine confessi erunt: huius ergo à suo episcopo ne condemnantur. Neque enim sententia à non suo indice lata, neque coram tali confessio facta valent. Sin coram ipso episcopo id actum erit, & crimina tanti erunt: vel à suis ordinibus ab ipso suspenduntur, *4. Si si clerici.*

De Iudiciis.

vel ab altaris ministerio perpetuò arcentor. De adulteriis tamen & aliis minoribus criminibus cum clericis post peractam pœnitentiã dispensandi potestatem habeto. Quem pro suis excessibus deponet non actutum curiæ seculari tradito. officio suo functus esto. Hûc duplici contritione ne conterito.

10. *Cum non ab homine.*

Hæc ergo series esto. In quocunque ordine constitutus erit deprehensus in crimine & legitimè conuictus clericus, ab ecclesiastico iudice deponitor. Post si incongribilis erit: excommunicator. contumacia crescente anathematis mucrone feritor. Si contemnet, neque ecclesia quid ultra faciat habesit: per secularem potestatem comprimitor. Exilium olli deputator, aliãve legitima pœna infertor. Aliorum perditio ne fiet, cauetor.

17. *Qualiter & quando.*

Alioquin clerici omnino à laicis ad iudicium seculare ne trahuntor. Id vt ne fiat, prælati laicis occasionem dare cauento, laicis de clericis conquerentibus plenam iusticiam exhibento, quas hi in eorum grauamen frustratorias adpellationes interponent ne obstanto.

13. *Novit*

Summi pont. iurisdictionem nullus rex, neque regis summus pont. impediũto. Idem pont. iuxta mādati diuini formulam in peccatis ad ipsum post conrectionem euangelicam delatis, etiam aduersus reges maxumè de rupto fœdere delatos, procedito. peccati censura ad ipsum pertineto. eam in quemlibet exerito, exerceto. De quolibet capitali peccato quemlibet christianum conripito. Si conreptionem contemnet:

per

per distractionem ecclesiasticam coërceto. nulla apud ipsum prosopolypsia esto. De beneficio tamen cliētelari aduersus principes ad quos iudicium spectasset, ni contrā speciale priuilegium vel consuetudo fiet, ne iudicato. Imperator pontifici caput submitto. eius monita, cum tanquam homo peccasset, necessariō suscipito. Contra eum si quæ querela coram ecclesia proposita erit: vel summi pont. mandato pareto, vel exceptionem legitimam exprimito, ac de querimonia de plano cognoscitor. Iurifurandi contempta religio ad iudicium ecclesiæ pertinet.

De priuilegiis autem apo. sedis, cum causa 12. Cum venissent. super ipsis vertetur, per alios ne iudicator.

Cuius causæ iudex quis datus erit, si similis ipsum penè causa cōtinget, & alteri parti illius er- 18. Causa que. ij. gō nimis gratiofus videbitur, amouetur. alius eius loco subrogator.

Qui iudex spoliato ad ecclesiam contra spo- 11. Quia liantem recipiendam datus erit, et si ipse spo- 7. lians morietur, inter impetrantem & eum qui post eādem ecclesiam ingressus fiet iuxta priorum literarum formam cognoscito, sub eodem negotium terminator.

Qui iudices negotii in commissionis non an- 19. Exhibita. quisitionis modum sic dati erunt, vt super ipso & aliis illud contingentibus veritatem anquirāt, iudices non anquisitores sunt. Si quæ partium conpirationem aut coniurationem aduersarii, aliāve quam similem exceptionem obponet: de his obponentis probationes admittūto. dum

De iudiciis

simul de principali negotio anquirant, ne expectanto. ad receptionem testium ante litem contestatam ne procedunt. si quid eorum faxint, aut facere interloquentur: prouocatio esto.

7. Intelleximus. Excommunicatum in ius ciere liceto. ipse per alium in iudicio respondere tenetur. ex sua malicia commodum ne reportato.

16. Cum deputati. Nemo secularis ecclesiasticusve iudex praecipuos militiae templi, licet ipsorum natio generatiove ignota fiet, quasi super litigiosis negotiis curam gerere non debeant, ab agendo respondendoque repellito.

9. Causam quaerit. Sanè inter quarum ecclesiarum fratres monachosve lis erit, iudex, ut cum autoritate & ad sensum sui praelati iudicium ingrediantur, ne post ille sopitam litem suscitare possiet, prouideto.

1. De Quo multo deo. Qui aduersario petente ad iudicium introductus semel cum aduersario experiri velle promittet, defendere cogitor. etsi post sibi non placere respondebit, si sic discedet: ut nemo ei, donec satisfactione praemissa fuerit absolutus, communicet, iudex decernito. Beneficium tamen ante causae exitum nemini adimito.

6. Dilecti Sed & ecclesiastici iudices, cuiusmodi intentetur actio, subtiliter ne inquirunt. tantum simpliciter & pure factum ipsum & rei veritatem secundum formam canonum & scita patrum inuestigant.

14. Pastoralis. Id principaleis personae per se ipsas non per aduocatos proponunt. si tamen indiscretae fient; de iudicis licentia defectus earum per

alios subpletor.

Si cuius autem iudex ex probationibus factis ^{15. Exa-}
intentatam actionem incongruentem cogno- ^{minata.}
scet & ineptam: intentionem eius non tenere
pronunciato. ab hac reum (sic tamen vt con-
grueti & aptæ actioni, si postea proponetur, re-
spondere teneatur) absoluito.

Pro quibus super iuris elegundi rectoris ali- ^{21. Signi-}
cui ecclesiæ possessione vel quasi sententia lata ^{ficauerit.}
erit, electum ab ipsis in rectorem admittere qui
impedient coguntor. nec si tempus propter vin-
demias feriatum erit, idque, vt tempus regimi-
nis electi inutiliter elabatur, maliciosè obpone-
tur, ideo causa protrahitor. in ea nihilominus
ratione præuia proceditor. post super proprie-
tate iuris huiusmodi vel quasi cognoscitor.

Instantia iudicij cœpti decursu triennii, si per ^{20. Vene-}
subterfugia & cauillationes rei tanto tempo- ^{rabilis.}
re prorogata fiet causæ decisio, ne circumdu-
citor, eremodicium ne contrahitor, in nego-
cio nihilominus etiam à delegatis iuxta for-
mam ipsis traditam proceditor.

De foro competenti. Tit. 2.

IUDICIA in competenti foro exercentor. ^{1. Si quis}
Clerici si inter se negocia habesint: episco- ^{clericus.}
pum proprium ne deferunto. vel apud hunc
prius actio ventilator, vel de consilio ipsius
apud alios, quos ipsi volent, iudicium obti-
nento.

Nisi tamen ecclesiastica persona fiet, & dice- ^{18. Signi-}
G ii ^{ficasti.}